

Az új árakon már veszteséget tejelnek a tehének

Az idei évet már egy gyakorlatilag összeomlott piacon kezdték a tejtermékpálya szereplői, akik között nincs vita arról, hogy mik a válság okai. A tejtermelők ebben a helyzetben csak önköltség alatti áron tudnak szerződni a feldolgozókkal, vagy marad számukra a mélybe zuhant spot piac.

Az év utolsó heteiben már látszottak a tejpiacon válság jelei, az év elején azonban, az új felvásárlási szerződések kötésekor egyértelművé vált, hogy hosszabb távon kell számolni az önköltség alatti árakkal.

– Az egyik fő probléma a tejpiacon, hogy az Európai Unióban tejelesleg van, a többlet tej pedig mindig áresést okoz – mondta lapunknak **Antal Gábor**, az Alföldi Tej Kft. felügyelő bizottságának elnöke.

Kevesebb tehén, több tej

A túltermelésről a Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács is beszámolt. Összefoglalójuk szerint a nagy tejtermelő régiókban tavaly bővült a termelés, és a harmadik negyedév végére már 4,4 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbi kínálatot. Az EU-ban az elmúlt időszakban egy jelentős hatékonyságnövekedés is végbe ment a tejtermelésben: a 27 tagállamban a tehénlétszám három év alatt egymillióval csökkent, miközben a tejfelvásárlás 1,2 millió tonnával bővült. A tavalyi év második felétől pedig ez a növekedés felgyorsult, és az augusztusi 2,9 százalékos tejfelvásárlás-emelkedés után szeptemberben már 4,3 százalékos volt a bővülés üteme. Ez októberben már a korábban stabil árakban is meglátszott, akkor már elindult a csökkenés. A változás a spot piacon volt a legszembetűnőbb, ott ebben

Antal Gábor: a jelenlegi világpiaci helyzet Európa piacvesztését hozza magával

az időszakban 30 százalékos áresést is mértek. Azt, hogy az ár ilyen, sőt mára már ennél is nagyobb mértékben szakadt be, Antal Gábor a kínai vámokkal magyarázta. Kína ugyanis december 23-ai hatállyal ideiglenes védővámokat vezetett be az EU-ból származó tejtermékekre. Ennek mértéke cégekre szabottan különböző, 21,9–42,7 százalék közötti. A kínai vámtézkezésre már annak bejelentése előtt számítottak a tejpiacon, ugyanis az egy válaszlépésnek tekintendő az unió által

korábban a kínai elektromos autókra kivetett kereskedelmi korlátozásokra.

Itthon felerősödik a többlet hatása

– Ha Németországban 1 százalék a többlet tej, az, ha mindet idehozna, Magyarországon 30–40 százalék pluszt jelentene – érzékeltette a mértékeket **Gamos András** szaktanácsadó, a paksi székhelyű Milkmen Kft. korábbi ügyvezetője, illetve a tejtermelőket összefogó Dunamelléki Szövetkezet volt elnöke, aki szerint a magyar piacot nyomja az olcsó import – még ha, persze, nem is ilyen mértékben. De a tejpiacon régi igazság, hogy már 1–2 százaléknyi többlet fel tudja borítani az egyensúlyt. Magyarországra a feldolgozott termékek jönnek be, mi pedig nyers tejet exportálunk. Az import azért nagyon olcsó, mert olyan tételeket hoznak be, amelyekről szabadulnának a nyugat-európai feldolgozók. Az ekkora árendeménnyel beérkező termékekkel pedig a magyar feldolgozók nem tudnak versenyezni, függetlenül attól, volt-e az országon belül túltermelés. Emiatt Gamos András úgy véli, egy megoldás van: a magyar termelőnek ezt meg kell próbálniuk túlélni. Ehhez pedig állami segítségre van szükség – tette hozzá.

Az agrártárca már tavaly év vége óta többször kommunikálta, milyen segítséget

nyújtott a tejágazatnak, illetve idén új eszköz is bevetettek. Nagy István agrárminiszter arról számolt be, hogy a tárca folyamatos egyeztetéseket folytat a termelőkkel és a feldolgozókkal, valamint a kiskereskedelmi láncokkal is, hogy utóbbiak a magyar tejet és tejterméket részesítsék előnyben. Ezen felül regisztrációt vezettek be az importtejre és tejtermékekre, hogy – mint a miniszter hangsúlyozta – „nehezebben tudjon bejönni az olcsóbb külföldi termék”.

Ezen felül tejmarketingkampányt indítanak a magyar tejtermékek népszerűsítésére, és azzal is kibővítették a tejértékesítési lehetőségeket, hogy az oktatási intézmények tanév közben is becsatlakozhatnak az óvoda- és iskolatejprogramba. A szerződés nélkül maradt termelőknek pedig tejautomaták beszerzésére ír ki pályázatot a minisztérium, amely keretében egymillió forint értékű eszközöket lehet majd beszerezni 90 százalékos támogatási intenzitással.

A miniszter emlékeztetett arra is, hogy a Magyar Államkincstár decemberben már megkezdte a termeléshez kötött tehasznú tehéntartású támogatás kifizetésének második ütemét, így több mint háromezer termelő jutott 7,5 milliárd forinthez. Ősz óta az ágazati szereplők célzott támogatására fordított összeg pedig meghaladta a 32 milliárd forintot.

A Demján Sándor Programon belül pedig továbbá 50 milliárd forintos elkülönített hitelkeret áll a tejfeldolgozók rendelkezésére.

Nagy az árnyomás

A piaci szereplők beszámolóí szerint egyes magyarországi feldolgozók nagy készlettel rendelkeznek, és a lejárt termelői szerződéseket nem újították meg, ami egyfajta pánikhangulatot okozott. A 120-130 forinton kötött első szerződések gyakorlatilag beárazták a magyar tejpiacot, hiszen az ilyen áron felvásárolt tejből készült termékek „szembejöhettek” a többiekkel a polcokon, így a feldolgozók szerződéseikben most ezt az árat igyekeznek követni. Eközben még a jobb tejtermelők önköltsége is 170 forint körül van egy kilóra vetítve, ezalatt 40-50 forinttal már hatalmas veszteséget kell elkönyvelniük.

– Azok sem feltétlenül lehetnek boldogok, akiknek nem decemberben, hanem valamikor évközben jár le a szerződésük. A feldolgozók ugyanis a meglévő élő szerződéseiket is igyekeznek módosítani olyan

Az EU-t is sújtják a vámok

A korlátozás érzékenyen érinti az uniós tejtermék-exportőröket, hiszen az EU Új-Zéland után a második legnagyobb tejtermék-beszállítónak számít Kínában. A hivatalos uniós statisztikák szerint Kína a sovány tejpör második, míg a vaj és a teljes tejpör legnagyobb felvevő piaca.

A kínai export kiesése elsősorban az EU erős tejfeldolgozó iparral rendelkező országait sújtja, mint például Franciaországot, Hollandiát és Dániát, és a korábban Kínában piacot találó termékek most Európán belül keresik a helyüket, összegezte Antal Gábor. A magyar nyitott piac pedig kifejezetten alkalmas arra, hogy ezt itt találják meg, a magyarországi tejfeldolgozók nem túl versenyképesek európai uniós viszonylatban.

szintre, hogy elbírják a versenyt a dömpingáron bejövő termékekkel, ez a szint pedig jóval az önköltség alatt van – mondta Antal Gábor.

Kérdés, milyen piaci átrendeződést hoz mindez. A szakmabeliek szerint egy évet a több tartalékkal rendelkező, gazdaságilag erősebb termelők kibírják, az egészen kicsi telepek és a kitett telepek – vagyis amelyek mögött nincs szántóterület – nem viselik el az ilyen alacsony árakat, viszonylag hamar tönkremennek. Ez azonban most nem jár azzal, hogy a nagyobbak tovább növekednek, mert azok sem fognak több tehenet beállítani. Tartósan azonban a nagyok sem bírják el az ilyen árakat, tehát ha ez a helyzet, mondjuk, egy évig, vagy azon

túl is fennmaradna, az nagyon komoly ágazati problémát jelentene. Antal Gábor ugyanakkor nem gondolja, hogy ez a helyzet egy évig eltartana. Az első három hónap biztos, hogy rossz lesz, és az még az első fél évben sem érdemes fordulatban reménykedni. A nyári hónapokban viszont általában kevesebb tej termelődik a meleg miatt, ami segítheti a visszarendeződést.

Veszteség mellett is fejleszteni kell

Antal Gábor szerint a jelenlegi világségi helyzet Európa piacvesztését hozza magával. Az Európán belüli mozgások pedig a magyar feldolgozók termékeinek hazai visszaszorulását eredményezik, hiszen már meg is jelentek a boltokban a dömpingáras importtermékek. A tömbös lengyel sajt például kilónként 1250 forint körüli átadási áron kerül be a magyar boltokba. Ez 120 forintos tejárat feltételez, de akkor még nem számoltunk a feldolgozás és a szállítás költségeivel – ezek alapján inkább 100 forintos, vagy annál alacsonyabb felvásárlási árú tejből jön ki az 1200 forintos sajt. Ezzel kell versenyezniük a magyar feldolgozóknak.

– Egy ilyen válság soha nem jön jól, most éppen különösen azért nem, mert az ÁTK-pályázatok megvalósítását gátolhatja. Ilyenkor jól jön a hosszabb távú, jó kapcsolaton alapuló banki bizalom – mondta Gamos András. – Ha viszont ez nincs meg, és a bank az idei üzletre akar alapozni, akkor ott kevés a remény arra, hogy abból hitelezés is legyen, mert most nincs olyan ember, aki meg tudja mondani, mennyi lesz 2026-ban a tej ára.

K. Z.